

Disposició addicional tercera: una història d'incompliments i greuges

La inversió pressupostada i executada de l'Estat en infraestructures ha estat sempre per sota del pes del PIB català i la Generalitat denuncia que acumula un deute de 3.808 milions per aquest concepte

Sánchez recupera ara la disposició addicional tercera pactada per Zapatero. | ACN

Les promeses d'inversions en infraestructures per a Catalunya han estat una constant els darrers anys, primer amb el pacte per la disposició addicional tercera de l'Estatut (<http://www.piadvocats.cat/Not%C3%ADcies/tabid/97/articleType/ArticleView/articleId/7/language/ca-ES/EL-DEUTE-DE-LA-DA-3-DE-LESTATUT-DAUTONOMIA-DE-CATALUNYA-inquestionable-des-del-punt-de-vista-de-JUSTICIA-amb-majuscules-pero-impossible-dexigir-en-el-marc-de-la-Constitucio-Espanola-.aspx>) de 2006 amb José Luis Rodríguez Zapatero i després amb la "pluja de milions" anunciada per Mariano Rajoy (<https://www.naciodigital.cat/noticia/128146/rajoy/promet/ara/inversions/milionaries/segellar/esquedes/amb/catalunya>). El cert, però, és que només es va assolir una despesa propera al pes del PIB català (com marca l'Estatut) els anys previs a les retallades.

Segons les pròpies dades dels ministeris de Foment i d'Hisenda, el pes de les inversions a Catalunya respecte el total de regionalitzables en el grup de Foment ha estat generalment superior en la liquidació pressupostària que en el projecte inicialment aprovat. El grau d'execució dels projectes d'infraestructures, per tant, s'han fet realitat més a Catalunya que als altres

territoris. Així, Zapatero va pressupostar entre 2007 i 2011 entre el 14,3% i el 15,1% de les inversions regionalitzables a Catalunya, però a l'hora de la veritat, hi va destinar entre el 16,7% i el 18,4% de la despesa, més a prop del 18,7%-18,8% del que representava quant al pes del PIB.

L'excepció va ser l'últim any de l'expresident socialista, el 2011, quan tan sols el 14,1% de les inversions executades van ser per a Catalunya. Espanya es trobava ja en plena època de retallades i aquest va ser el primer territori on es va passar la tisora inversora. Va mantenir aquesta tendència Rajoy, que entre 2012 i 2015 tan sols va pressupostar entre el 9,1% i el 10,8% de la despesa en infraestructures a Catalunya i hi va gastar efectivament entre el 8,1% i el 13,5%.

El PIB català també creix

Els darrers anys, però, han estat millors, especialment pel que fa a inversió efectivament realitzada - que en definitiva és el que importa-, fins assolir el 16,3% del total regionalitzable el 2017, molt a prop dels nivells d'alguns anys de Zapatero. Des de llavors, però, el pes relatiu del PIB català també ha crescut, ja que, malgrat les afirmacions de l'unionisme sobre els perjudicis del procés, l'economia catalana s'ha recuperat més ràpid que l'espanyola i ha passat de representar el 18,7% d'aquesta al 19,2%.

Si ara Pedro Sánchez preveu una inversió equivalent el 18% del total, per tant, estarà encara lluny del que fixa l'Estatut. Igualment, més que al pressupost aprovat, caldria analitzar-ne l'execució efectiva, ja que rarament s'acaba gastant tot el que es pressuposta. Des del 2007, de fet, només va ocórrer un cop, el 2012, quan la despesa liquidada va ser un 5,8% superior a la prevista. Els altres anys des del 2010, en canvi, mai no s'ha arribat al 80% d'execució i fins i tot el 2015 no va arribar ni a la meitat.

EXECUCIÓ DE LES INVERSIONS EN INFRAESTRUCTURES A CATALUNYA, RESPECTE EL PRESSUPOST APROVAT

Per altra banda, que el percentatge de les inversions a Catalunya sigui major o menor no té necessàriament a veure amb què la quantitat gastada sigui superior, en termes absoluts, ja que si el pastís total de despesa es redueix, també ho fa la que es destina a un territori determinat. Això s'ha vist clar des que el 2010 va començar la contracció pressupostària estatal i, en especial, les inversions, les quals encara no s'han recuperat, malgrat la millora econòmica.

Per exemple, l'Estat va destinar el 2007 el 16,7% de les inversions a Catalunya, un percentatge molt similar al 16,3% del 2017. En el primer any, però, aquesta quantitat va representar 2.208,3 milions, mentre que el segon, tan sols 796 milions, gairebé tres vegades menys. En tot cas, segons va anunciar divendres la ministra d'Hisenda, María Jesús Montero (<https://www.naciodigital.cat/noticia/170708/moncloa/se/situa/entre/independentisme/vox/ni/divisio/ni/centralisme/predemocratic>), el pressupost total en infraestructures augmentarà un 40% respecte el 2018.

DESPESA TOTAL PRESSUPOSTADA I EXECUTADA A CATALUNYA, EN INFRAESTRUCTURES (EN MILIONS D'EUROS)

Igualment, el pes de les inversions a Catalunya respecte el total regionalitzable varia segons el tipus d'infraestructura. L'Estat va destinar més del 30% de despesa en aeroports a Catalunya, entre 2007 i 2009, any en què es va inaugurar la T1 i, des de llavors, la quantitat relativa va caure. Entre 2011 i 2013, en canvi, va destacar la inversió en els ports catalans, la qual

representava prop del 20% o superior respecte el total de despesa en ports de l'Estat. La inversió en carreteres i ferrocarrils catalans, en canvi, no ha superat cap any el 18% del total -i en molts, no ha arribat al 10%-. El 2016, el grup Foment de l'Estat va destinar a Catalunya el 26,6% de les inversions en altres aspectes -concepte que inclou, per exemple, la Zona Franca de Barcelona-.

PES DE LES INVERSIONS EN INFRAESTRUCTURES DE L'ESTAT A CATALUNYA RESPECTE EL TOTAL, PER TIPOLOGIA

Tot i això, l'aplicació de la disposició addicional tercera no és tan automàtica i s'ha de tenir en compte la metodologia pactada en el seu moment per la Generalitat i l'Estat, la qual no és una simple resta entre el total invertit en infraestructures i allò que s'ha destinat a Catalunya. També s'hi inclouen, per exemple, les transferències de capital, les compensacions per peatges o les inversions realitzades mitjançant el mètode d'abonament total del preu. Segons l'acord assolit en el seu moment i un cop fets aquests càlculs amb el pressupost liquidat, l'Estat havia de transferir a la Generalitat la diferència entre allò que pertocaria i allò executat.

Això només va ocórrer el 2007, el primer any d'aplicació de la disposició, quan el govern espanyol va ingressar aquesta quantitat a l'executiu català. Fins i tot, el 2011 es va deixar d'enviar a la Generalitat la informació per calcular quina quantitat hauria pertocat compensar. Tot i això, el Govern va elaborar un informe en què quantificava, any per any, el deute acumulat per aquest concepte, el qual rondava els 700 milions anuals -excepte el 2009, quan en van ser 211-, fins a sumar 3.808 milions.

Els efectes de la sentència del TC

Cal tenir en compte que la disposició addicional tercera era vigent fins al 2013, segons el mateix Estatut, però la sentència del Tribunal Constitucional va limitar-ne l'obligatorietat a si es tractava d'un acord, any a any, de la comissió mixta d'afers econòmics Estat-Generalitat. Si aquesta no validava el deute del govern espanyol amb el català, per tant, no estava obligat a pagar-lo. Deixava la disposició, per tant, com a merament orientativa i subjecte a acords posteriors, buidant-la de força.

Tot i això, la comissió mixta reunida a finals de setembre va reconèixer el deute de 759 milions del 2008

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/163566/estat/es/compromet/pagar/al/govern/1459/dels/7600/milions/reclama>), els quals es va acordar que es retornarien en tres anys. Posteriorment, però l'Estat ha maniobrat per intentar que, en lloc de transferir-los a la Generalitat, aquests diners es compensessin en forma de noves inversions els anys posteriors, fet que vulnera l'Estatut i frena un acord definitiu en la matèria

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/164909/generalitat/estat/encallen/pagament/dels/deutes/estatut>).

DEUTES ACUMULATS PER L'ESTAT DURANT ELS ANYS D'APLICACIÓ DE LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL TERCERA DE L'ESTATUT (EN MILIONS D'EUROS)